

Štirje primeri iz „Rade Končarja“

Eden izmed činiteljev, ki prispevajo k povečanju delovne storilnosti, so razne tehnične izpopolnitve — racionalizacije in novatorstva. Posamezne delovne ljudi, ki jim uspe izpopolniti in poenostaviti proizvodni proces, nagrajujemo in tako jih stimuliramo za nadaljnje delo. Naj navedemo nekaj sprejetih predlogov za tehnične izpopolnitve, ki so podjetju prinesle znatne prihranke, avtorjem pa ustrezna nadomestila.

Nov način varjenja

Vjekoslav Vengar je predlagal, naj se varjenje zastavic kolektorjev in varjenje navojev pri velikih rotacijskih strojih (generatorji, veliki motorji in pod.), v prihodnje ne opravlja z električnim spajalnikom, temveč z ogleno elektrodo. To se opravlja tako, da se en pol priključi na kratkospojneni kolektor, z ogleno elektrodo, ki je vezana na drugi pol, pa ogrevamo tisto mesto, ki ga varimo. Avtor je predhodno pregradil obstoječi transformator za varjenje bakrenih spojin.

S tem načinom dela dosežemo okrog 60 odstotkov prihranka pri delovnem času, pa tudi polnitev z varilnim materialom je boljša. Razen tega ima še naslednje prednosti pred starim načinom varjenja: električna izolacija se štedi, ker se varilno mesto ogreva samo tam, kjer se vari. Po prekinitvi tokovnega kroga se varilno mesto naglo ohladi, ker naglo prevzame toploto, ki se je tam skoncentrirala, hladna okolica. Z novim postopkom izvedeni spoj je kakovostnejši in sigurnejši, ker spajalo dobro napolni votline.

Skupni prihranek na leto znaša 806.130 dinarjev in je dobil avtor nagrado v znesku 31.153 din kakor tudi 16 dni dopusta poleg rednega dopusta.

Predlog je bil okvalificiran kot novatorstvo v proizvodnji.

Namesto tri izmene — ena

Galvanizer Franjo Pinoza je uvedel nove vrste obešal za galvanjske kopeli v obliki venca. Te vence je mogoče nanizati s kljukami, nameščenimi v središču tako, da izkoristimo kopeli do maksimuma, posebno v globini.

Z uporabljanjem obešal je bilo zelo pospešeno delo, kar je izredno važno, ker je galvanizacija ozko grlo proizvodnje, posebno proizvodnje aparatov. Zato je bilo treba vse delo opravljati v treh izmenah, medtem ko sedaj opravijo galvanizacijo v eni izmeni. Zato se je pojavil presežek delovne sile in je, bilo osem delavcev prestavljenih k drugim delom. Kakovost dekorirane zaščite se je precej izboljšala.

S tem predlogom so dosegli v enem letu prihranek 6.783.699 din. Avtorju so izplačali 61.418 din kot enoletno nagrado, razen tega ima pravico do 15 dni plačanega dopusta poleg rednega dopusta. Predlog so okvalificirali kot racionalizacijo, v proizvodnji pa ga izkoriščajo od 1. junija leta 1956.

Nov postopek za preprečevanje odebelitve bakra

Tehnik Nikola Ilakovac je predlagal nov postopek za preprečevanje odebelitve bakra, ki se pojavlja pri zvijanju na oglih — pri izdelavi polarnih svitkov rotorjev za generatorje. To odebelitev so odstranjevali z ročnim piljenjem, nato pa so baker žarili zaradi priprave za stiskanje. Piljenje je dolgotrajen posel, niti ni za-

želeno, ker pride do oslavitve prevodnika, ki je pri pretoku toka na tem mestu izpostavljen večjemu segrevanju.

Ilakovac je predlagal, naj se v prihodnje piljenje ne opravlja več, temveč naj se svitki stiskajo na 1500 tonski stiskalnici. Samo prvi in zadnji navoj bo treba še nadalje piliti.

S tem predlogom so dosegli enoletni prihranek 3.638.502 din. Avtor je za ta prihranek dobil vsoto 42.388 din kot enoletno nadomestilo in deset dni izrednega letnega dopusta. Predlog so okvalificirali kot racionalizacijo in ga uporabljajo v proizvodnji.

Izpopolnitev visokonapetostnega razdeljevalca

Konstruktor Nikola Sobota je izpopolnil sedanjo konstrukcijo visokonapetostnega razdeljevalca 110 kV, na katerem je na-

REZULTATI NEKE ANKETE V PODJETJIH SLOVENIJE

Najmanj sredstev za racionalizacije

Sekretariat za delo izvršnega sveta Slovenije je opravil v marcu letos anketo o premiranju v 29 industrijskih podjetjih. Zajetih je bilo 12 raznih industrijskih vej. Rezultati ankete kažejo občuten porast izplačanih premij v l. 1956 v primerjavi z l. 1955.

V l. 1956 je bilo v anketiranih podjetjih skupno izplačano za premije 75 milijonov 109.046, medtem ko so znašale premije v l. 1955 le 34.942.558 din. Polovica sredstev za izplačilo premij je bila formirana v l. 1955 z znižanjem lastne cene. Iz dela dobička za plače je bilo izločeno za premije 5,8 odstotkov v l. 1955, a 23,2 odstotka v l. 1956.

Anketa je pokazala povečanje števila premijskih užiivalcev, to je oseb, ki jih zajema premijski pravilnik. V primerjavi z l. 1955 se je število zaposlenih v proučevanih podjetjih povečalo za 5,9 odstotka, medtem ko je število užiivalcev premij poraslo za 39,7 odstotka. Po anketi se je najbolj povečal krog užiivalcev premij v naslednjih podjetjih:

TAM Maribor	za 50,2 %
Papirnica, Vevče	za 17,9 %
Tovarna kleja, Ljubljana	za 11,0 %
Tovarna »Metka«, Celje	za 9,8 % itd.

V letu 1956 izplačane premije so bile razporejene takole:

za povečanje učinka	15,6
za izkoriščanje osnovnih sredstev	4,0
za naglo obračanje sredstev	0,9
za ekonomično uporabo surovin in materiala	10,0
za zmanjšanje režijskih in drugih stroškov	9,1
za izboljšanje kakovosti	12,5
za presežanje proizvodnih planov	18,2
za komercialne uspehe	2,1
za racionalizacije	0,4
za poslovne uspehe vsega podjetja	14,8
za drugo	14,6
skupaj:	100,0

(Pod »za drugo« so bile pri obdelavi podatkov uvrščene premije za realnost norm. za izpolnitev plana realizacije, za zmanjšanje poškodb pri delu, zmanjšanje izostankov in podobno.)

Kakor je razvidno, je bilo najmanj

pravil bistvene izpremembe. Poenostavil je izdelavo podstavka, ležajev in glav na izolatorjih, prav tako pa je izboljšal tudi zaščito proti dežju na glavah. Novost je tudi način dobivanja kontaktnega pritiska, a tudi sam glavni kontakt je v načelu popolnoma nov.

Po tem predlogu je razdeljevalec nižji od starega za okrog 200 mm, odpadlo pa je 20 raznih delov, ki so jih morali izdelovati v tovarni. Razen tega je odpadel tudi uvoz krogličnih ležajev SKF, težina razdeljevalca na en pol pa se je zmanjšala na okrog 60 kg.

Na izdelanem prototipu so opravili vse električne in mehanične preizkuse, ki so pokazali, da je predlagana rekonstrukcija izpolnila vse zahtevane pogoje.

Ta novi razdeljevalec je cenejši od prejšnjega za okrog 25 odstotkov ter so s proračunom izračunali enoletni prihranek v višini 10.655.490 dinarjev. Avtorju je bilo izplačano nadomestilo v znesku 161.354 din. Razen tega je dobil 20 dni plačanega letnega dopusta poleg rednega dopusta. Predlog je bil okvalificiran kot novatorstvo.

Slavoljub Kani

premijskih danih za racionalizatorske predloge — samo 0,4 odstotka vseh premij. Deset podjetij pa je v l. 1956 dajalo posebne nagrade za racionalizacije. Na račun teh nagrad je bilo skupaj izplačanih 1.229.751 din, in to:

iz sredstev za samostojno razpolaganje	358.885
iz premijskega sklada	371.466
iz sklada za plače iz dobička	499.400

Sistem premij je pozitivno vplival na dejavnost podjetij v Sloveniji. Obseg proizvodnje kaže povečanje v primerjavi z l. 1955. Cinkarna v Celju navaja n. pr., da je lansko povečanje proizvodnje surovega cinka za 284 ton neposredna posledica premiranja delavcev v topilnici. D. N.

GOSTJE IZ INOZEMSTVA

Do 22. maja l. 1957 so se odzvali vabilu za sodelovanje na kongresu delavskih svetov:

Mednarodni urad dela,
Zveza sindikatov ZSSR,
Zveza sindikatov Poljske,
Zveza sindikatov Madžarske,
Zveza sindikatov CSR,
Zveza sindikatov Finske,
Generalna konfederacija krščanskih delavcev Francije,
Generalna konfederacija dela Francije,
Histadrut (Splošna zveza judovskih delavcev) — Izrael,
Generalna konfederacija dela Sirije,
Maronska zveza dela,
Sindikat kemičnih delavcev Anglije,
Indijski nacionalni kongres sindikatov,
Kongres socialističnih sindikatov Indije,
Nacionalna zveza sindikatov Indonezije,
Generalna konfederacija dela Italije,
Kongres dela Ceylona,
Zveza sindikatov Finske,
Fabijanska družba Velike Britanije,
Javni delavci in pomembne osebnosti iz inozemstva (ki se ukvarjajo s proučevanjem delavskega samoupravljanja):
Marcel David, profesor univerze v Strasbourgu.